

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

Силабус навчальної дисципліни
«Основи фармаконутриціології»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ЄКТС
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії (цикл фармакогнозії). м. Одеса, вул. Олексія Вадатурського, 37
Викладач (-і)	Рожковський Ярослав Володимирович, д.мед.н., професор Бойко Ірина Анатоліївна, к.х.н., в.о. доцента Богату Світлана Ігорівна, к.мед.н., старший викладач
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Пристапа Богдан Володимирович, завуч кафедри 093-45-10-278 E-mail: gnosy@onmedu.edu.ua Очні консультації: четвер з 15.00 до 17.00; субота з 9.00 до 13.00 Онлайн консультації: четвер з 15.00 до 17.00; субота з 9.00 до 13.00 https://moodle.odmu.edu.ua/ або через Telegram / Viber

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber / Telegram (через створені у Viber / Telegram групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – взаємодія лікарських засобів та біологічно активних речовин їжі, їхній вплив на фармакокінетику та фармакодинаміку, раціональне використання нутрицевтиків, парафармацевтиків та функціональних продуктів у фармацевтичній практиці. Дисципліна вивчає вплив харчових компонентів на ефективність та безпеку фармакотерапії, а також роль фармацевта у консультуванні щодо оптимального поєднання харчування та медикаментів.

Мета дисципліни - засвоєння здобувачами вищої освіти фундаментальних знань про взаємодію харчових компонентів з лікарськими засобами та біологічно активними добавками; формування вмінь та навичок з розробки індивідуальних рекомендацій щодо раціонального харчування та використання функціональних продуктів у фармацевтичній практиці для профілактики та підтримки лікування різних захворювань; розвиток здатності до проведення ефективного фармацевтичного консультування пацієнтів щодо фармаконутриціологічних аспектів.

Завдання дисципліни:

- формування системи знань про вплив нутрієнтів та дієтичних факторів на фармакокінетику та фармакодинаміку лікарських засобів.
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з принципами застосування нутрицевтиків, парафармацевтиків та функціональних харчових продуктів.
- розвиток вміння надавати кваліфіковані консультації щодо харчування та дієтичних добавок при різних патологічних станах.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- основні принципи фармаконутриціології та її місце у сучасній фармації;
- вплив макро- та мікронутрієнтів на метаболізм лікарських засобів;
- класифікацію, склад та механізми дії нутрицевтиків, парафармацевтиків та функціональних продуктів;
- особливості застосування дієтичних добавок при різних захворюваннях та фізіологічних станах;
- основні взаємодії між харчовими продуктами, БАД та лікарськими засобами..

вміти:

- аналізувати та оцінювати ризики та переваги використання дієтичних добавок у поєднанні з лікарською терапією;
- розробляти індивідуальні рекомендації щодо харчування для оптимізації фармакотерапії та профілактики захворювань;
- проводити професійне фармацевтичне консультування населення з питань фармаконутриціології;
- самостійно працювати з науковою та довідковою літературою з питань фармаконутриціології;
- застосовувати набуті знання для вирішення практичних завдань у фармацевтичній практиці.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання:

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання:

Практичні заняття: словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань.

Самостійна робота: робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять; самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка доповіді та презентації для захисту індивідуального завдання.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до фармаконутриціології. Предмет, завдання та значення дисципліни. Основні поняття: нутрицевтики, парафармацевтики, функціональні харчові продукти, дієтичні добавки.

Тема 2. Взаємодія "ліки-їжа": механізми та клінічне значення. Вплив харчових компонентів на фармакокінетику (абсорбція, розподіл, метаболізм, елімінація) та фармакодинаміку лікарських засобів.

Тема 3. Роль макро- та мікронутрієнтів у метаболізмі лікарських засобів. Вплив білків, жирів, вуглеводів, вітамінів та мінералів на ефективність та безпеку медикаментозної терапії.

Тема 4. Нутрицевтики: вітаміни, мінерали, поліненасичені жирні кислоти, амінокислоти та їх застосування у профілактиці та лікуванні. Фармацевтичні аспекти консультування.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

Тема 5. Парафармацевтики. Фітопрепарати та екстракти рослинного походження у фармаконутріціології. Оцінка ефективності та безпеки.

Тема 6. Функціональні харчові продукти. Класифікація та механізми дії. Пробіотики, пребіотики, синбіотики: їх роль у підтримці здоров'я та в комплексному лікуванні.

Тема 7. Дієтичні добавки: класифікація, регуляторні аспекти, контроль якості та безпеки. Особливості консультування пацієнтів щодо вибору та застосування ДД.

Тема 8. Фармаконутріціологічні аспекти при захворюваннях серцево-судинної системи (атеросклероз, гіпертонія, ішемічна хвороба серця). Рекомендації щодо харчування та БАД.

Тема 9. Фармаконутріціологічні аспекти при захворюваннях шлунково-кишкового тракту (гастрит, виразкова хвороба, синдром подразненого кишечника). Дієтотерапія та нутрицевтична підтримка.

Тема 10. Фармаконутріціологічні аспекти при цукровому діабеті та ожирінні. Роль харчування, глікемічний індекс, дієтичні рекомендації та дієтичні добавки.

Тема 11. Фармаконутріціологія в онкології, імунodefіцитних станах та при алергічних захворюваннях. Нутритивна підтримка та її значення.

Тема 12. Фармаконутріціологія у спеціальних груп населення: вагітні, діти, особи похилого віку, спортсмени. Особливості потреб та рекомендації.

Тема 13. Безпека та побічні ефекти дієтичних добавок. Взаємодія дієтичних добавок з лікарськими засобами. Відповідальність фармацевта.

Тема 14. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фармаконутріціології. Новітні дослідження та напрямки.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Дуденко Н. В. Нутриціологія / Н. В. Дуденко. – Одеса : Світ книг, 2024. – 527 с.
2. Burke L. Clinical Sports Nutrition / L. Burke. – London : McGrawHill, 2021.
3. Городецька І.Я. До питання обігу дієтичних добавок і спеціальних харчових продуктів //«Науково-технічний прогрес і оптимізація технологічних процесів створення лікарських препаратів». - Матер. VI.наук.-практ.конф. з міжн.участю, м. Тернопіль, 10-11І.наук.-практ.конф. з міжн.участю, м. Тернопіль, 10-11 листопада 2016 р. – С.277-278.
4. Berdanier C. D. Advanced Nutrition / C. D. Berdanier. – Boca Raton : Routledge, 2015. – 608 с.
5. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів. Закон України № 771/97-вр [Електронний ресурс] - Режим доступу:<https://zakon.help/law/771/97-VR/edition04.04.2018>

Додаткова:

1. Державна Фармакопея України: в 3 т./ ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків, 2014.- С.723-730.
2. Про затвердження Гігієнічних вимог до дієтичних добавок. Наказ МОЗ УКРАЇНИ від 9.12.2013 № 1114[Електронний ресурс] - Режим доступу:.. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2231-13>
3. Гігієна харчування з основами нутриціології / За ред. проф.В.І. Ципріяна/. 1 том., Київ: Медицина, 2007.- 528 с.
4. Гігієна харчування з основами нутриціології/ За ред. проф.В.І. Ципріяна/. 2 том., Київ: Медицина, 2007.- 560 с.
5. Димань Т. М., Барановський М. М., Білявський Г. О. та ін.. Екотрофологія. Основи екологічно безпечного харчування. Навчальний посібник/ за наук. Ред.. Т. М. Димань, – К.: Лібра, 2006. – 304 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

6. Мікроелементи та здоров'я. / Методичний посібник для роботи в лабораторії/ [укл. О. О. Коновалова, Г. П. Андрейко]. – Х. – ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 40 с.
7. Павлоцька Л.Ф., Дуденко Н.В., Димитрієвич Л.Р. Основи фізіології, гігієни харчування та проблеми безпеки харчових продуктів: навчальний посібник. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2007.- 441 с.
8. Городецька І.Я. Вивчення рівня інформованості медичних і практичних працівників про дієтичні добавки /І.Я.Городецька, К.Л.Кульчицька, Р.Ю.Угринчук// Південноукраїнський медичний журнал. – 2017.-№ 18. – С.40-42.
9. Дашко О.С., Козак М.М., Городецька І.Я. Проблемні питання конкуренції ліків і дієтичних добавок на прикладі імуностимуляторів та гепатопротекторів//«Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики». – Матер.VI.наук.-практ.конф. з міжн.участю, м. Тернопіль, 10-11 міжн. наук.-практ. конф., м.Харків, НфаУ, 30-31 березня 2017 р. – С.363.
10. Чухрай І.Л. Проблемні питання позиціонування дієтичних добавок з пробіотиками на вітчизняному фармацевтичному ринку// І.Л.Чухрай, І.Я.Городецька // Український медичний альманах. – 2012. - № 5. – с.63-65.

Електронні інформаційні ресурси:

- Лекційні матеріали, методичні розробки для семінарських занять та самостійної роботи на кафедрі загальної фармації. URL: [http:// info.odmu.edu.ua/chair/general_pharmacy/](http://info.odmu.edu.ua/chair/general_pharmacy/).
- Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України www.moz.gov.ua
- Сайт бібліотеки ОНМедУ URL: <http://libblog.odmu.edu.ua>
- Сайт журналу «Фармацевт практик» URL: fp.com.ua
- Офіційний сайт журналу «Провізор» URL: www.provisor.com.ua
- Компендіум: лікарські препарати. URL: <http://compendium.com.ua/>
- Державний реєстр лікарських засобів України. URL: <http://www.drlz.com.ua/>
- База даних «Еквалайзер» ТОВ «Бізнес-Кредит» URL: <http://eq.bck.com.ua/>

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуативних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи здобувачів.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуативної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час виконання та інтерпретації практичної роботи з теми заняття, висловлює свою думку з теми заняття.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуативної задачі, демонструє практичні навички

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

	під час виконання практичної роботи з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, з суттєвими помилками виконує практичну роботу.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, не демонструє практичні навички під час виконання практичної роботи з теми заняття.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;

Самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка доповіді та презентації для захисту індивідуального завдання.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.
- Перескладання незадовільної оцінки проводиться в дні консультацій і відпрацювань; при дистанційному навчанні – в терміни, визначені й узгоджені з викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізень:

Відвідування всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять) є обов'язковим.

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, методичні вказівки, альбом.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.